

הנהלים החדשים של משרד המשפטים: קורבנות סחר בבני אדם

הנוהל החדש פורסם בתאריך: 22.01.2024

הקדמה:

עבירות סחר בבני אדם והחזקה בעבדות הן עבירות קשות שבהן מתייחסים לאדם כאילו הוא רכוש של אחר. במסגרת המאבק בתופעת הסחר בבני אדם ועבדות, מדינת ישראל מכירה בקורבנות סחר ועבדות ומעניקה להם מעטפת הגנה ושיקום. בתחילת השנה (2024) הממשלה פרסמה [נוהל חדש](#) שנועד להסדיר את ההכרה בקורבנות סחר ועבדות. לפי הנוהל החדש, בקשה להכרה כקורבן סחר ועבדות תוגש למתאמת הממשלתית למאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים. המתאמת תקבל את ההחלטה אם להכיר במבקש/ת כקורבן סחר או עבדות לאחר שתשמע את המלצות הוועדה המייעצת שבה יושבים נציגי משרדי ממשלה, ארגוני חברה אזרחית ושורדת סחר. לאחר הצגת המלצות הוועדה, המתאמת תקבל את החלטתה בתום 45 ימים ממועד הגשת הבקשה. הנוהל קובע גם הליך הכרה מזורז במקרים שבהם נדרשת הגנה דחופה.

א.ס.א.-ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט בישראל, הוא ארגון זכויות אדם שפועל משנת 2007 בשני מישורים מרכזיים: הענקת סיוע ותמיכה פסיכו-סוציאליים והומניטריים למבקשי המקלט והפליטים וקידום זכויות אוכלוסייה זו באמצעות העלאת מודעות בציבור ופעילות מול גורמי ממשל.

חשוב לעמותה לפעול להנגשת מידע וזכויות לקהילות הפליטים, ולכן אנו מביאות כאן את ההוראות העיקריות של הנוהל החדש שעוסק בהליך ההכרה בקורבנות סחר בבני אדם ועבדות.

בכל מקרה של סתירה בין הכתוב כאן לבין הוראות הנוהל - [הוראות הנוהל גוברות](#).

ההגדרה בנוהל של "קורבן סחר בבני אדם" היא: אדם שקיימת לגביו ראייה כי בוצעו כלפיו עבירות הסחר בבני האדם המפורטות בחוק העונשין (החזקה בתנאי עבדות, עבודת כפייה, גרימה לעזיבת מדינה לשם זנות, ועבדות וסחר בבני אדם).

1. מטרת הנוהל

- בהחלטת הממשלה מס' 1862 קבעה הממשלה כי הסמכות להכיר באדם כקורבן של עבירות הסחר בבני אדם תעבור מהמשרד למשרד המשפטים. מטרת הנוהל היא להעביר את הסמכות הזו ולהסדיר את המנגנון שלפיו בוחנים בקשות להכרה כקורבן סחר בבני אדם.

2. איך מגישים בקשת הכרה?

- הגשת בקשה להכרה באדם כקורבן סחר תוגש למתאמת המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים. לגבי מנגנון ההכרה בקטינים כקורבנות סחר בבני אדם - יתפרסמו הוראות נפרדות באתר המתאמת.
- הגשת בקשה תיעשה ככלל על-ידי אדם המבקש הכרה או נציג שלו. בנוסף, גם גורם אחר יכול להגיש את הבקשה להכרה, למשל גורם ממשלתי או בעל מקצוע, שחושש שאדם הוא קורבן סחר.

- הגשת בקשת הכרה תיעשה בשלוש דרכים:
 - באמצעות טופס פנייה מקוונת [באתר](#) היחידה.
 - באמצעות מייל ליחידה (Combattrafficking@justice.gov.il) או בפקס 0733926729.
 - לפניה דחופה: באמצעות שיחה טלפונית עם המתאמת (073-3926728). אם יש סכנה מיידית: צריך להתקשר למשטרת ישראל (מוקד 100).
- במסגרת הפניה יש לפרט את:
 - פרטי הקשר של הפונה.
 - נסיבות העניין ופרטים לבחינת הבקשה.
 - ולצרף את מסמכים הבאים (אם הפניה דחופה – אפשר לצרף את המסמכים אחרי הפנייה הראשונית).
- 3. **איזה מסמכים לצרף לבקשה?**
 - כאשר מגישים בקשה, יש לצרף:
 - ייפוי כוח חתום המאשר לבא כוח לייצג את הפונה בהליך הבקשה (אם נדרש).
 - ויתור סודיות.
 - הצהרת המבקש עם פירוט הנסיבות והעובדות התומכות בבסיס בקשת ההכרה.
 - אישור הגשת תלונה במשטרה (אם נדרש).
 - מסמכים רפואיים.
 - מסמכים רשמיים של רשות האוכלוסין וההגירה (בקשות מקלט, ראיונות ממוני בקורת גבולות), משרד העבודה, ומשרד הרווחה והביטחון החברתי (מידע סוציאלי).
- 4. **איך תטופל הבקשה?**
 - הבקשות ייקלטו ביחידה, וישלח אישור לפונה על קבלת הבקשה. אם חסר מידע דרוש, מרכזת הוועדה המייעצת תעדכן את הפונה ותבקש השלמת הפרטים הרלוונטיים.
 - מרכזת הוועדה תפנה לנציגי הממשלה שחברים בוועדה ותבקש מידע על מבקש ההכרה. אם המבקש הוא מהרשות הפלסטינית – תפנה המרכזת למתאם הרווחה במנהל האזרחי כדי לברר אם קיימת מניעה ביטחונית בעניינו של המבקש.
 - בדרך כלל, ההחלטות יתקבלו על בסיס כלל המסמכים שהתקבלו מטעם המבקש. אם נדרשת השלמה עובדתית או מקום להתרשמות אישית מהמבקש, רשאית המתאמת לקיים למבקש ראיון משלים.
- 5. **איך יתבצע ראיון משלים?**

- ראיון משלים יתבצע תוך שבועיים מיום קבלת כלל המסמכים מהמבקש ומנציגי הממשלה.
- מיקום הריאיון ייקבע על ידי המראיינים בהתחשב בנסיבות המבקש. במקרים דחופים ובהתייעצות עם המבקש, אפשר לקיים ריאיון גם בהיוועדות חזותית (בזום).
- הריאיון יבוצע על ידי שני מראיינים, שלפחות אחד מהם יהיה עורך דין מטעם היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם (אלא אם לא מתאפשר). המתאמת יכולה להזמין מראיינים נוספים או לבקש כי המראיין השני יהיה מחברי הוועדה המייעצת.
- המבקש זכאי שבא כוחו ומלווה נוסף ישתתפו בריאיון, אלא אם המתאמת לא אישרה מלווה נוסף מסיבות שיפורטו למבקש.
- המבקש יקבל גישור/תרגום במהלך הריאיון אם הדבר דרוש, ואם המבקש הוא אדם עם מוגבלות, יינתנו לו התאמות. במידת האפשר, יוכל המבקש לבקש מראיין ממגדר מסוים.
- המראיין יסביר את מטרת הריאיון, הליך ההכרה, והתוצאות האפשריות למבקש.
- אין בקיומו של ריאיון או במידע שנמסר בו כדי לחייב את המבקש לשתף פעולה בחקירה פלילית. בנוסף, אין המדינה מפלילה בעבירות את מי שהם קורבנות סחר.
- הריאיון יתועד בכתב.

6. מהו תפקידה של הוועדה המייעצת בהחלטת ההכרה בבקשה?

- המתאמת תקבל את ההחלטה להכיר במבקש כקורבן סחר לאחר היוועצות עם הוועדה המייעצת. כדי שההיוועצות עם הוועדה המייעצת תהיה תקפה, צריכים להשתתף בהיוועצות לפחות 4 חברים של הוועדה, בהם נציג ציבור או נציג הארגונים הלא-ממשלתיים.
- הוועדה המייעצת תתכנס לכל הפחות אחת לחודש. במקרה שנדרשת התכנסות בפרק זמן קצר יותר, הדבר אפשרי.
- בתום דיון הוועדה, תועבר המלצתה הכתובה למרכזת הוועדה. מרכזת הוועדה תסכם את דיוני הוועדה ותתעד את ההמלצות של חברי הוועדה. ההמלצות יועברו למתאמת.
- לאחר קבלת ההחלטה של המתאמת, יועבר עדכון לחברי הוועדה על החלטתה, בפרט לחברי הוועדה שהיו בדעת מיעוט.
- במקרה שחבר ועדה מעוניין להגיש "השגה" על החלטת המתאמת, תשהה המתאמת את העברת ההחלטה עד להגשת "ההשגה" ודיון בה.

7. מה זאת אומרת "השגה" של חבר ועדה מייעצת?

- במקרים חריגים שבהם חבר ועדה שהוא נציג ממשלה סבור שנפלה טעות בהחלטת המתאמת להכיר או לא להכיר במבקש כקורבן סחר או עבדות, רשאי החבר לפנות לגורם מוסמך בבקשה לשנות את ההחלטה.

8. האם יש מקרים שבהם תתקבל החלטה ללא היוועצות בוועדה?

- כן, אבל רק במקרים דחופים. שבהם נדרשת החלטה מהירה בגלל מצב הקורבן, הראיות, או כל סיבה דחופה.
- אם המתאמת החליטה החלטה דחופה ללא היועצות בוועדה המייעצת, היא תעדכן את הוועדה בדבר במסגרת הישיבה החודשית הקבועה של הוועדה.

9. ומה עם ההחלטה?

- החלטת המתאמת תתקבל לאור הנימוקים בהמלצות הוועדה או המלצות ראשת חוליית סחר בבני אדם במשטרת ישראל. ההחלטות והנמקותיהן יועברו למבקש או לבא כוחו באמצעות מייל או פקס.
- בהחלטה בדוחה את בקשת המבקש, תצוין זכותו להגיש בקשה לעיון חוזר או השגה על החלטה.

10. האם אפשר להגיש בקשה לעיון חוזר בבקשה?

- המבקש רשאי לפנות למתאמת בבקשה לעיון חוזר בהחלטתה, אם השתנו נסיבות או התגלו עובדות חדשות לאחר מתן ההחלטה שעלולות לשנות את ההחלטה הקודמת.

11. האם אפשר "לערער" על ההחלטה?

- המבקש רשאי להגיש השגה ("לערער") על ההחלטה שלא להכיר בו כקורבן סחר או שלא לקבל את בקשתו לעיון חוזר בתום 45 ימי עבודה מקבלת ההחלטה מטעם המתאמת.
- הבקשה תוגש במייל לכתובת המתאמת (combattrafficking@justice.gov.il) או בפקס, וזאת בצירוף כל הנימוקים והטיעונים הרלוונטיים.

המסמך הזה נועד להקל על הגשת בקשה להכרה אך בכל מקרה של סתירה בין הכתוב כאן לבין הוראות הנוהל - [הוראות הנהל גוברות](#).